

Православни богословски
факултет

(Број захтева)

(Датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-
хуманистичких наука

(Назив стручног већа коме се захтев упућује,
сходно чл. 75. Статута Универзитета у
Београду и чл. 7. ст. 1 овог правилника)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 68. ст. 3 Закона о универзитету („Службени
гласник РС“ бр. 20/98), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Тајна богопознања у списима Светог Апостола и Еванђелисте Јована Богослова

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ теологија – библистика

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Милован, Милош, Миодраговић

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање:

Универзитет у Београду — Православни богословски факултет

3. Година дипломирања: 1987.

4. Назив магистарске тезе кандидата:

Историјска и теолошка подлога светог Јеванђеља по Јовану и његов однос према синоптичким
јеванђељима

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена:

Универзитет у Београду — Православни богословски факултет

6. Година одбране магистарске тезе: 2008.

7. Назив факултета на коме је кандидат завршио докторске студије:

Одсек, смер или група: /

Година завршетка докторских студија: /

Обавештавамо вас да је Наставно-научно веће Факултета на седници одржаној 24.9.2013.
размотрило предложену тему и закључило да је тема подобна за израду докторске
дисертације.

Прилог:

1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем,

2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

На основу чл. 28. и чл. 65. Статута Православног Богословског факултета, Научно-наставно веће Факултета на својој 11. Седници у школској 2012/2013, одржаној 24.9.2013. године, донело је следећу

О Д Л У К У

1. Прихвата се извештај Комисије за одобрење теме докторске дисертације **мр Милована Миодраговића** под насловом „Тајна богопознања у списима Светог Апостола и Еванђелисте Јована Богослова“ у саставу: **др Иринеј Буловић, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; др Порфирије Перић доцент Православног богословског факултета Универзитета у Београду; др Предраг Драгутиновић, доцент Православног богословског факултета Универзитета у Београду.**

2. Задужује се Служба за студентска питања Факултета да предметни извештај са предлогом достави Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Мр Милован Миодраговић предао је Већу пријаву за израду докторске дисертације, заведену под бр.5/527, од 5.7.2013. године.

Веће Факултета оформило је комисију за одобрење теме докторске дисертације дана 5.7.2013. године, а комисија је поднела извештај Већу Факултета, бр.5/338, дана 24.09.2013. године.

По разматрању поднетог извештаја, Наставно-научно веће Православног Богословског факултета Универзитета у Београду, донело је одлуку као у диспозитиву.

Доставити:

- Именованом
- Већу научне области УБ
- У досије
- Архиви

ДЕКАН

проф. др Предраг Пузовић

**КОМИСИЈА ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ
НАУЧНО-НАСТАВНОГ ВЕЋА
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Образац бр. 6.

ПРИЈАВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

НАУЧНО-НАСТАВНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
БЕОГРАД

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ			
ПРИМЉЕНО: 5.7.2013.			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
03	5/2013		

5/257

Подносилац пријаве:	
Презиме:	Миодраговић
Име:	Милован
Име родитеља:	Милош
Број индекса:	/
Адреса:	Косте Миросављевића 6, 21 000 Нови Сад
Број телефона:	021/410-677; 064/170-43-29; 064/800-29-27
Email:	

Молим да ми се одобри израда докторске дисертације под насловом:

**ТАЈНА БОГОПОЗНАЊА У СПИСИМА СВЕТОГ АПОСТОЛА
И ЈЕВАНЂЕЛИСТА ЈОВАНА БОГОСЛОВА**

У току припреме пријаве теме за докторску дисертацију консултовао сам се са:

Епископом бачким проф. др Иринејем Буловићем, редовним професором

Потпис професора

Епископ бачки Иринеј

Предлог чланова комисије:

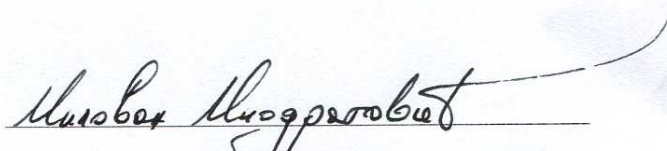
1. Епископ јегарски, доцент др Порфирије Перић;
2. Епископ браничевски, проф. др Игнатије Мидић

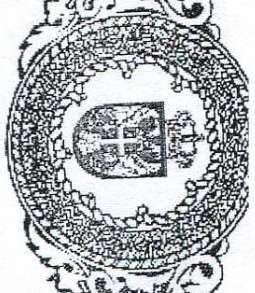
Прилози:

1. Диплома магистра богословских наука
2. Уверење о положеним испитима на последипломским студијама
3. Доказ за уплату доприноса за пријаву докторске тезе
4. Curriculum vitae
5. Образложење теме које садржи:
 - а) Предмет и циљ истраживања
 - б) Методе које ће се користити у истраживању
 - в) Основне хипотезе које се у истраживању научно бране или обарају
 - г) Опис садржаја (структура докторске дисертације, по поглављима)
 - д) Очекивани резултати
 - ђ) Прелиминарни списак литературе

У Београду,

4. јула 2013. године

Протојереј Милован Миодраговић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ПРАВОСЛАВНИ БОГООСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ

ДИПЛОМА

О СТЕЧЕЊИМ АКАДЕМСКИМ НАЗИВУ МАГИСТРА НАУКА

МИЛОВАН (МИЛАН) МИНДРАГАВИЋ

РОЂЕН 11. 04. 1962. У ПРИЈЕВУ, БАСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
УПИСАН ШКОЛСКЕ 1996. ГОДИНЕ, НА ДАН 23. 09. 2008. ОДСРАНИО ЈЕ

МАГИСТАРСКУ ТЕЗУ ПОД НАЗИВОМ

“ИСТОРИЈСКА И ТЕОЛОШКА ПОДЛОГА СВЕТОГ ЈЕВАНЂЕЛА ПО ЈОВАНУ И ЊЕГОВ ОДНОС ПРЕМА СИНОПТИЧКИМ ЈЕВАНЂЕЛИМА”

НА ОСНОВУ ТОГА ИЗДАЈЕ СЕ ОВА ДИПЛОМА О СТЕЧЕЊИМ АКАДЕМСКИМ НАЗИВУ МАГИСТРА БОГООСЛОВСКИХ НАУКА
РЕДНИ БРОЈ ИЗ ЕМИСИЦИЈЕ О ИЗДАТИМ ДИПЛОМАМА 30
У БЕОГРАДУ, 24. 12. 2008. ГОДИНЕ.

ДЕКАН

E. Mucić
ПРОФ. ДР ИРИЋЕЈ БОЖОВИЋ

РЕКТОР

[Signature]
ПРОФ. ДР БРАНИКА РАВАЊЕВИЋ

CURRICULUM VITAE

Протојереј Милован Миодраговић

Рођен 11. априла 1962. године у месту Отпочиваљка, општина Прњавор, Б и Х, од оца Милоша и мајке Невенке рођ. Шљивић. Основну школу завршио 1977. године у Насеобини Лишњи, а потом петоразредну Богословију у манастиру Крки 1982. године. Војни рок одслужио 1982/83. године у Штипу. Дипломирао на Богословском факултету Српске православне цркве 1987. године. Радио као суплент и професор Богословије *Света Три Јерарха* у манастиру Крки од 1987. до 1992. године. Рукоположен у чин ђакон на Никољдан 1987. а у чин презвитера 7. августа 1988. године, од Епископа далматинског Николаја, сада Митрополита дабробосанског. Служио као парохијски ђакон, а потом привремени парох у храму *Светог пророка Илије* у Задру од 1988. до 1991. године. Професорски испит положио 1991. године са писменим радом на тему *Христологија светог апостола и јеванђелиста Јована Богослова*. Од 1993. до 2005. године радио на Богословском факултету Српске православне цркве као асистент приправник, на катедри за Свето Писмо Новог Завета. Одликован достојанством протопрезвитера, одлуком Епископа бачког Иринеја, на празник светог архиђаконa Стефана 2002. године. Живи и ради у Новом Саду служећи као привремени парох друге парохије при храму *Успенија Пресвете Богородице*.

Ожењен и има троје деце и унуку.

Образложење теме

а) Предмет и циљ истраживања

Предмет нашег истраживања биће мисионарско дело и проповед светог апостола и јеванђелиста Јована, забележено у Јеванђељу и другим новозаветним списима које му је Црква, већ у другом веку, једногласно приписала. Покушаћемо да дамо одговоре и на нека од исагошких питања као што су питања аутентичности списа, извора јеванђелске грађе, хронологије настанка, састава адресата, а можда и нека друга питања која се покажу као релевантна за наше истраживање у смислу вернијег и научно заснованијег приказа дела и богословских аспеката – посебно оних делова који представљају окосницу нашег истраживања и непосредно се дотичу тема теолошке гносеологије – каквих у списима светог Јована, свакако, има доста. Та места ћемо покушати да издвојимо и јасније интерпретирамо консултујући, како тумачења древних Отаца и Учитеља Цркве, тако и разматрања савремених библијских истраживача.

О теми богопознања, могућностима, путевима и начинима познања Бога веома је оскудна литература и тек понешто и спорадично може се пронаћи у приручницима догматике, у студијама и трактатима из области увода у философију, посебно оним у којима се опширније разлажу питања из области теорије сазнања, и понешто, такође фрагментарно и успутно, у радовима из области библијске теологије; науке која је и на истоку и на западу прилично нова као засебна научна дисциплина.

Чак и на грчком језикчком подручју ова тема није опширније разрађивана, а првенац је докторска дисертација блаженопочившег јеромонаха преподобног оца Јустина Поповића на тему: Τὸ πρόβλημα τῆς προσωνικότητος καὶ τῆς γνώσεως κατὰ τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον“. (Проблем личности и познања по учењу св. Макарија Египатског) објављена у Атини 1926. године. Први систематични рад из те области је докторска дисертација Епископа јегарског др Порфирија (Перића) Ἡ περὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Учење светог апостола Павла о богопознању) одбрањена на Православном богословском факултету Универзитета у Атини 2007. године и зато та студија представља значајан допринос разradi теме о богопознању. Споменути аутор је, сасвим природно, с обзиром на наслов дела, више истраживао шта Свети апостол Павле у својим посланицама и проповеди засведоченој у Делима апостолским говори о теми богопознања, посебно истражујући како Corpus Paulinum тумачи и интерпретира Свети Јован Златоусти. Дело Епископа Порфирија биће нам свакако драгоцено и смеродавно будући да истражује учење и веру ране Цркве о тајни богопознања која је, на неки начин, тема и нашег истраживања. Наша жеља је управо да наставимо разматрање вере и

искуства апостолске Цркве о једном веома важном, суштинском и егзистенцијалном питању какво је Тајна богопознања. Тежиште истраживања биће последња деценија првога века хришћанске ере када, по општем консензусу библијских истраживача, настаје *Corpus Johaneum*.

Настојаћемо да дамо јасан и прегледан историјски приказ списа светог јеванђелиста Јована Богослова у којима он верно и аутентично, страдално и прогнанички, пред Јудејима и незнабошцима, сведочи веру Цркве на крају првога века записујући, како сам каже, сажето и фрагментарно њено искуство и доживљај Самога Сина Божјег као Логоса Божјег - Месију, Христа (Јн. 20, 31).

Зато ће у овом раду бити примаран јеванђелски извештај у његовој црквеној интерпретацији, а спољашње околности, односно културно-историјска позадина и струјања у јудејском, јелинском и римском свету тога времена - која нису утицала на формирање богословских, христолошких, еклесиолошких и гносеолошких ставова првога теолога Цркве, али су итекако опредељивала начин његовог сведочења и форме изражавања - биће третирана као секундарна, али, свакако, драгоцен грађа.

Свети апостол и Јеванђелист Јован записује богонадахнуто, верно и аутентично, као очевидац, непосредни сарадник и апостол = посланик, веру апостолске Цркве о потреби, путевима и могућностима богопознања и посебно указује и наглашава да је богопознање, односно христопознање категорички императив који се поставља пред сваког следбеника Христовог и пред сваког човека као боголико биће да би се остварио као човек. Он поставља критеријум да су богопознање и Живот вечни истоветна стварност: „Ово је вечни живот да познају тебе јединога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа” (Јн. 17, 3). Сву своју проповед и своје списе свети Богослов посвећује теми богопознања и директно каже да је то циљ његове проповеди, усмене и записане јер „и многа друга знамења учини Исус пред ученицима својим која нису записана у књизи овој. А ова су записана да верујете да Исус јесте Христос, Син Божји, и да верујући имате живот у име његово“ (Јн. 20, 30 - 31). Да се богопознање остварује и дарује кроз христопознање још директније сведочи свети Апостол у Првој саборној посланици: „Знамо да је Син Божји дошао и дао нам разум да познајемо Истинитога; и јесмо у Истинитоме, и у Сину његовом Исусу Христу. Он је истинити Бог и живот вечни“ (5, 20).

У тајни теолошке гносеологије учествује цео човек. Богопознање не представља само рационално сазнање нечега и зато овде није важна само лична проницљивост и коефицијент интелигенције већ много више од тога; цео човек, па и не сам човек него управо сусрет човека са Богом у заједници узајамног поверења и љубави. „Хвалим те, Оче, Господе неба

и земље, што си ово сакрио од мудрих и разумних, а открио си безазленима. Да, Оче, јер је тако била блага воља твоја“ (Мт. 11, 25-26; Лк. 10, 21). Најученији међу Јудејима; фарисеји, садукееји и књижници који су били овлашћени тумачи Закона, у највећем броју нису препознали Бога Који је дошао у телу док су Га препознали и исповедили као Бога прости галилејски рибари. Један од ученика фарисеја Савле препознао Га је по васкрсењу и вазнесењу у чудесном сусрету пред капијом Дамаска па, просветљен и облагодаћен силом Божјом, каже да он проповеда *премудрост Божју у тајни сакривену* (1. Кор. 2, 7).

б) Методе које ће се користити у истраживању

Рад ће као темељну подлогу имати факта теолошке гносеологије засведочене на крају првога века руком светог апостола и јеванђелиста Јована. Питања веродостојности и аутентичности Дела првог теолога хришћанске васељене у њиховом интегритету неће у овом раду бити детаљније разматрана пошто су она у библијској исагогици већ довољно сагледана и, осим појединих фрагмената, готово консензусом истраживача афирмативно решена. Пошто се рад темељи на веродостојним исказима очевица и слуге Логоса (Јн. 21, 24; 1. Јн. 1, 1-4; 5, 11-13; Откр. 1, 1; 1, 9; 22, 20) остаје нам да те исказе из прве руке, та аутентична документа, верно интерпретирамо, анализирамо, протумачимо – служећи се релевантним секундарним изворима и помагалима (литературом) те уобичајеним ерминевтичким методама и обрасцима: литерарним, историјским, компаративним, и, понајвише, аутентичним (светоотачким, црквеним) методом тумачења свештених библијских списа.

в) Основне хипотезе које се у истраживању научно бране или обарају

- Човек, од Бога саздано словесно, самосвесно и боголико биће облагодаћено је и способно да узраста и да се усавршава како би остварио задато подобје. Свака озбиљнија антропологија мање-више говори о том човековом потенцијалу, само се различито тумачи порекло тих датости или могућности.

- Овај циљ човек остварује кроз заједничарење са Богом у оваплоћеном Сину Божјем „Који нам је дао разум да познајемо Истинитога“ (1. Јн. 5, 20).

- Црква је место и амбијент откривења Божјег; место сусретања Бога и човека, њиховог заједничарења, сједињења и упознавања, дакле, место и окружење у коме се Бог и човек љубављу сусрећу и упознају

- Љубав као метод богопознања: „Љубљени, љубимо једни друге; јер је љубав од Бога, и сваки који љуби од Бога је рођен, и познаје Бога” (1. Јн. 4, 7). Велика тема веома присутна и наглашена у списима Теолога љубави.

- Поистовећење Живота вечног и богопознања; „Ово је вечни живот да познају тебе јединога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа” (Јн. 17, 3). Опет велика сотириолошко-гносеолошка тема која се у овако израженом облику у библијском откривењу јавља само код св. апостола Јована.

г) Опис садржаја (структура докторске дисертације, по поглављима)

Поглавље 1

Могућност богопознања (антрополошка датост или дар Божји)

- Познање Бога у религијама древних цивилизација и њиховој литератури
- Могућности и путеви богопознања у древном Јудаизму
- Могућности и путеви богопознања у древној јелинској философији
- Могућности и путеви богопознања у делима челника философске мисли савременика апостолског нараштаја (Imperium Romanum)

- Познање Бога у свештеним списима Старога Завета

У овом поглављу као уводном тежиште истраживања била би човекова исконска жеђ за Богом, сусретом и упознавањем са Њим, што је, на више или мање артикулисан начин, присутно у свим древним цивилизацијама и њиховим записаним и усмено пренесеним сведочанствима, а посебно исповеднички и вапајно израженим кроз уста старозаветног пророка: „Као што кошута тражи потоке, тако душа моја тражи тебе, Боже! Жедна је душа моја Бога, Бога живог, кад ћу доћи и показати се лицу Божијему” (Псал. 42, 1 – 2).

Поглавље 2

Откривењски темељи богопознања

- Прародитељски грех и његове последице
- Самојављање Божје кроз старозаветни закон и пророке као позив и путоказ богопознања
- Старозаветна богослужбена пракса као метод богопознања

Поглавље 3

Христолошки темељи богопознања

- Откривење у Христу као залог и темељ богопознања
- „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине” (Јн. 1, 14). „Велика је тајна побожности: Бог се јави у телу” (1.Тим. 3, 16)
- Логос Божји као Бог, Живот и Светлост истинита која обасјава свакога човека који долази у свет (Јн. 1, 1 – 9)
- Закон и благодат; „Закон се даде преко Мојсеја, а благодат и истина постаде кроз Исуса Христа” (Јн. 1, 17)
- Познање Бога Оца кроз Сина Божјег; Оваплоћени Логос Божји као Јединородни Син (долазећи) из наручја Бога Оца објављује Га (Јн. 1, 18)
- Јединство Оца и Сина као гарант веродостојности сведочења Сина Божјег о Оцу и о Себи

Поглавље 4

Пневматолошке основе богопознања

- Од Оца, кроз Сина, у Духу Светоме
- „Примите, Дух Свети!” (Јн. 20, 22)
- „Он ће вас научити свему” (Јн. 14, 26)

Поглавље 5

Еклисиолошке основе богопознања

- Црква као место благодатног сусретања Бога и човека
- Човеков делатни живот у Цркви и оздрављење његовог теолошко-гносеолошког апарата као претпоставке богопознања
- „Дух и невеста сведоче“ (Откр. 22, 17)

Поглавље 6

Љубав као основа богопознања

- Љубав према Богу као метод богопознања и човекопознања
- Љубав према човеку као метод богопознања и човекопознања

Поглавље 7

Небоземна вредност богопознања

- Поистовећење богопознања и живота вечног

- Богопознање и христопознање као повод и циљ укупне апостолске и јеванђелске делатности и сведочења светог апостола Јована Богослова

д) Очекивани резултати

Надамо се да ћемо у раду дати научно утемељене јасне, прегледне, теолошки и историјски засноване одговоре на питање како је Црква доживљавала и тумачила тајну богопознања, на крају првога века хришћанске ере, и како је то објавила и забележила у списима свог првог теолога.

Очекујемо да ће постављене хипотезе у раду бити одбрањене кроз детаљну анализу теолошких гносеолошких тврдњи непосредног, љубљеног ученика Христовог, очевица и слуге Логоса (Јн. 21, 24; 1Јн. 1, 1 - 4; 5, 11 - 13; Откр. 1, 1; 1, 9; 22, 20) „који сведочи о овоме, и написа ово” (Јн. 21, 24) „што беше од почетка, што смо чули, што смо видели очима својима, што сагледасмо и руке наше опипаше, о Логосу живота” (1Јн. 1, 1) дакле, верно и истинито па „знамо да је истинито сведочанство његово” (Јн. 21, 24) записано са циљем „да верујете да Исус јесте Христос, Син Божији, и да верујући имате живот у име његово” (Јн. 20, 21).

Анализа и тумачење списка светог апостола Јована Богослова „који посведочи реч Божју и сведочанство Исуса Христа, све што виде” (Откр. 1, 2) засновани на аутентичним тумачењима древних Отаца Цркве и на радовима новијих библијских истраживача, покушаће да укаже на то да се у тим свештеним списима богопознање и обожење посматрају као истоветна стварност, као пут и призивање за Живот вечни који се постиже и остварује кроз човеков сусрет са Богом у оваплоћеном Сину Божјем „Који нам је дао разум да познајемо Истинитога” (1Јн. 5, 20). Тај сусрет догађа се и остварује у Цркви нашим заједничарењем у љубави са Богом у Христу Исусу Духом Светим.

ђ) Прелиминарни списак литературе

а) Извори:

Свето Писмо Старога и Новогa Завета

- Septuaginta, Stuttgart 1935.
- 'H Παλαιά Διαθήκη I - V, 'Αθήναι 1982.
- 'H Καινή Διαθήκη, 'Αθήναι 1974.
- Novum Testamentum Graece et Latine (Nestle-Aland), Stuttgart 1984.
- Библија или Свето писмо Старогa и Новогa завјета (Стари Завјет превео Ђура Даничић, а Нови Вук Караџић), Београд 1975.

- Нови Завјет Господа нашега Исуса Христа (превод Комисије Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве), Сарајево 1990.
- Die Bibel oder die ganze heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments nach Übersetzung Martin Luters, Stuttgart 1972.
- Biblija, Stari i Novi zavjet, Zagreb 1983.
- The New English Bible, Oxford 1972.
- Остали извори** (дела црквених Отаца и писаца, као и јудејских и римских философа и историчара новозаветне епохе)
 - Свети Атанасије Велики, дела PG 25 - 26
 - Свети Григорије Богослов, дела PG 35 - 37
 - Свети Григорје Палама, дела PG 150 - 151
 - Свети Дионисије Ареопагит, дела PG 3
 - Свети Епифаније Кипарски, дела PG 41 - 43
 - Свети Игнатије Антиохијеки, дела 5
 - Свети Иринеј Лионски, дела PG 7
 - Свети Исидор Пилусиот, дела PG 78
 - Јевсевије Кесаријски, дела PG 20 - 22
 - Свети Јован Дамаскин, дела PG 94 - 96
 - Свети Јован Златоусти, дела PG 47 - 62
 - Свети Јустин Мученик и Философ, Прва и Друга апологија, PG 6
 - Климент Александријски, дела PG 8 - 9;
 - Свети Кирило Александријски, дела PG 62 - 63
 - Свети Кирило Јерусалимски, дела PG 33
 - Свети Никола Кавасила, дела PG 150
 - Свети Макарије Египатски, дела PG 4
 - Светиу Максим Исповедник, дела PG 34
 - Ориген, дела PG 11 - 17;
 - Свети Папија Јерапољски, дела PG 5;
 - Flavius J. Jüdische Altertümer I - II, Berlin - Wien 1923.
 - Флавије Ј. Јудејски рат, Београд 1967.
 - Geschichte des Jüdischen Krieges, Berlin - Wien 1923.
 - Корнелије Тацит, Анали, Београд 1970.
 - Гај Плиније Млађи, Писма, Београд 1982.

б) Енциклопедије, речници, зборници:

- Ἔκδοσις τῆς Βίβλου, Θεσσαλονίκη 1998.
- Biblijski atlas, Ljubljana 1990.
- Biblisches Wörterbuch, Herbert Haag, Freiburg - Basel - Wien 2003
- Gnostički tekstovi: zbornik radova, Gradac, Чачак 1992.
- Einsichten über die Heilige Schrift, Brooklin, New York 1990.
- Enciklopedijski leksikon - Mozaik znanja, књ. 5. Istorija, Београд 1970.
- Ὁρθόδοξη καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαίδεια (ΘΗΕ), Ἀθήναι 1962-1968.

Кумрански рукописи, Зборник радова, Часопис за књижевност, уметност и културу ГРАДАЦ, Бр. 139 – 140, Чачак 2001.
 Λεξικό βιβλικῆς θεολογίας, Ἀθήναι 1980.
 Rječnik biblijske teologije, Zagreb 1988.
 Lexikon für Theologie und Kirche, (LTK), Innsbruck 1960.
 Mysterium Christi (Christologische Studien britischer und deutscher Theologen), Berlin 1931.
 New Catholic Encyclopedia, Washington 1967.
 Povijest svijeta, Zagreb 1976.
 Ракић Р., Библијска енциклопедија I – II, Србиње – Београд 2004.
 Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (TWNT), I - X, Stuttgart 1928–1973.
 Wörterbuch zur biblischen Botschaft, Freiburg 1964.
 Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft (ZFNW)

в) Литература:

- ΑΓΟΥΡΙΔΟΥ, Σ. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, Ἀθήναι 1984.
 „ Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Θεσσαλονίκη 2005.
 „ Σύγχρονες συζητήσεις στὴν ἔρευνα τῆς Ἰωαννεῖου γραμματείας, Δελτίον βιβλικῶν μελετῶν 4, Ἀθήναι 1976.
 BEUTLER J. Studien zu den johanneischen Schriften, Stuttgart 1998.
 BITTNER W. J. Jesu Zeichen im Johannesevangelium, Tübingen 1987.
 БОГДАНОВИЋ Д. Свети оци и учитељи Цркве, Београд 1989.
 BROWN R. E. The Gospel according to John, New York 1966-1970.
 БУЛОВИЋ И. Философски и хришћански појам о Богу, у зборнику радова, Појам Бога у филозофији, Нови Сад 1996.
 „ Кратко тумачење Новог Завета, Свето Јеванђеље по Матеју, Православни мисионар 161- 166, Београд 1985.
 BULTMANN R. Neues Testament und Mythologie, Marburg 1941.
 „ Glauben und Verstehen I и II, Tübingen 1954.
 „ Das Evangelium des Johannes, Göttingen 1957.
 „ Theologie des Neuen Testaments I – II (о св. Јовану и његовим списима: II, стр. 349–439), Tübingen 1954.
 ΒΟΥΛΓΑΡΗ Χ. Τὸ ἱστορικὸν καὶ θεολογικὸν ὑπόβαθρον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, Δελτίον Βιβλικῶν μελετῶν 4, Ἀθήναι 1976.
 „ Ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, Θεολογία, Ἀθήναι 1992.
 ΓΑΛΑΝΗ Ι. Τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῆς Καινῆς Διαθήκης, Θεσσαλονίκη 1994.
 ΓΑΛΙΤΗ Γ. Ἱστορία ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης,

Θεσσαλονίκη 2004.

- GRIMAL P. Rimska civilizacija, Beograd 1968.
- ДЈУРАНТ В. Цезар и Христ, Београд 1996.
- ДРЕЈН Ц. Увођење у Нови Завет, Београд 2004.
- DUBNOV S. Kratka istorija jevrejskog naroda, Beograd 1986.
- ETINGER Š. Istorija jevrejskog naroda, Beograd 1996.
- FREY J. Die paulinische Antithese von „Fleisch“ und „Geist“ und die palastinisch-judische Weisheitstradition, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 1999.
- HARRINGTON W. Uvod u Novi Zavjet, Zagreb 1983.
- HENGEL M. Judentum und Hellenismus, Tübingen 1973.
- HOLZHAUSEN J. Gnosis und Martyrium, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 1994.
- HOLTZMAN H. J. Lehrbuch der neutestamentlichen Theologie I и II, 1896.
- ЈАНИЋ В. Увод у Нови Завет, Београд 1924.
- JEDIN H. Velika povijest crkve I, Zagreb 1972.
- ЈЕВТИЋ А. Загрљај светова, Србиње 1996.
- „ Дела Апостолских Ученика, Врњачка Бања – Требиње 1999.
- JEREMIAS J. Zum Logos-Problem, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft, B. 59, Berlin 1968, (стр. 82-85).
- ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ Β. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Ἀθῆναι 1960.
- ” Ἡ χριστολογία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, Ἀθῆναι, 1958.
- ΚΑΡΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΥ Ι. Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη, Θεσσαλονίκη 1983.
- KOPLSTON F. Istorija filozofije I (Grčka i Rim), Beograd 1988.
- KOSIDOVSKI Z. Priče evanđelista, Sarajevo 1990.
- KRAUS H. J. Die biblische Theologie, Neukirchen-Vluyn 1970.
- KÜMMEL W. G. Einleitung in das Neue Testament, Heidelberg 1965.
- LIETZMANN H. Geschichte der Alten Kirche I, Berlin 1953.
- LEVINE L. Archeology and Post-Biblical Jewish History, Jerusalem 1978.
- ЛЮЗЕ Е. Свет Новог Завета, Београд 1986.
- „ Ἐπίτομη θεολογία τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ἀθήνα 1990.
- MARSH J. Saint John, Baltimore (Maryland) 1968.
- MATΣΟΥΚΑ Ν. Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, Θεσσαλονίκη 1981.
- MEIER J. P. Povijesni Isus, Zbornik, Komentar Evanđelja i Djela apostolskih, Sarajevo 1997.
- MORRIS L. Ivan, едиција Novozavjetni komentari, Novi Sad 1988.
- MOUNCE R. H. Ivanovo Otkrivenje, Novozavjetni komentari, Novi Sad 1991.
- ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ Π. Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, Ἀθῆναι 1950.
- OSTER R. Djela apostolska, едиција Novozavjetni komentari, Novi Sad 1986.
- PAJGELS Elejn, Gnostička jevanđelja, Beograd 1981.

- ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ Ι. Ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἀγίας Γραφῆς στὴν Ἐκκλησία τῶν Πατέρων, Ἀθήνα 1991.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΥ Α. Θεολογικὴ γνωσιολογία κατὰ τοὺς νηπτικούς Πατέρας, Θεσσαλονίκη 1977.
- PARETI L. Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj I – V, Zagreb 1967.
- ПОПОВИЋ Ј. Тумачење светог Јеванђеља по Јовану, Београд 1989.
- „ Тумачење Посланица Св. Јована Богослова, Београд 1982.
- „ Пут Богопознања, Београд 1987.
- ΠΕΡΙΤΣ Π. Ἡ περὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, Ἀθήναι 2007.
- PORSCH F. Johannes – Evangelium, Stuttgart 2001.
- ПОСНОВ М.Е. История Христианской Церкви (до разделения Церквей – 1054. г.), Брюссел 1964.
- ΣΑΚΚΟΥ Σ. Ὁ κατάλογος τοῦ Muratori, Θεσσαλονίκη 1970.
- „ Οἱ Τελῶναι, Θεσσαλονίκη 1968.
- САМАРЦИЋ П. Исус Христос у мраку историјске критике, Требиње 2004.
- SCHNACKENBURG R. Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments, München 1962.
- ΣΚΟΥΤΕΡΗ Κ. Ἱστορία δογμάτων, Ἀθήνα 1998.
- STEIGERMANN H. Die Essener, Qumran, Johannes der Täufer und Jesus, Freiburg - Basel – Wien 1993.
- ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Β. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Ἀθήναι 1978.
- СТЕФАНОВИЋ Д. Четири канонска Јеванђелија, Сремски Карловци 1910.
- TEMPLE W. Readings in St. John's Gospel, New York 1968.
- ТОМАСОВИЋ М. Бог Логос, Београд – Атина 2000.
- ТОМИС С. Isus iz Nazareta – Bog s nama, Zagreb 1990.
- „ Роџеци Цркве: Иван – Еванђелист љубави, Zagreb 1995.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π. Ν. Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Ἀθήναι 1954.
- ТРОФИМОВА М. К. Историско-философские вопросы гностицизма, Москва 1979.
- ΤΣΑΚΟΝΑ Β. Ἡ χριστολογία τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, Ἀθήναι 1993.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ Α. Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ἀθήναι 1958.
- ΧΡΗΣΤΟΥ Π. Ἑλληνικὴ Πατρολογία, Θεσσαλονίκη 1978.
- WEISS J. Ὁ ἀρχέγονος χριστιανισμός, Ἀθήνα 2001.
- ŠAGI-BUNIĆ T. Povijest kršćanske literature I, Zagreb 1998.

**НАСТАВНОМ-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ
ДОКТОРСKE ДИСТЕРТАЦИЈЕ МР
МИЛОВАНА МИОДРАГОВИЋА НА ТЕМУ
„ТАЈНА БОГОПОЗНАЊА У СПИСИМА СВЕТОГ АПОСТОЛА И
ЕВАНЂЕЛИСТЕ ЈОВАНА БОГОСЛОВА“**

На основу одлуке Наставно-научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду од 5. 6. 2013. да изабрана комисија у саставу проф. др Иринеј Буловић, др Порфирије Перић и др Предраг Драгутиновић поднесе извештај о подобности теме кандидата мр Милована Миодраговића „Тајна богопознања у списима Светог Апостола и Еванђелисте Јована Богослова“, комисија подноси следеће извештај:

Кратка биографија кандидата

Протојереј Милован Миодраговић рођен је 11. априла 1962. године у месту Отпочиваљка, општина Прњавор, Б и Х, од оца Милоша и мајке Невенке рођ. Шљивић. Основну школу завршио 1977. године у Насеобини Лишњи, а потом петоразредну Богословију у манастиру Крки 1982. године. Војни рок одслужио 1982/83. године у Штипу. Дипломирао на Богословском факултету Српске православне цркве 1987. године. Радио као суплент и професор Богословије *Свети Три Јерарха* у манастиру Крки од 1987. до 1992. године. Рукоположен у чин ђакона на Никољдан 1987. а у чин презвитера 7. августа 1988. године, од Епископа далматинског Николаја, сада Митрополита дабробосанског. Служио као парохијски ђакон, а потом привремени парох у храму *Светиої пророка Илије* у Задру од 1988. до 1991. године. Професорски испит положио 1991. године са писменим радом на тему *Христологија светиої аїосїола и јеванђелиста Јована Боїослова*. Од 1993. до 2005. године радио на Богословском факултету Српске православне цркве као асистент приправник, на катедри за Свето Писмо Новог Завета. Одликован достојанством протопрезвитера, одлуком Епископа бачког Иринеја, на празник светог архиђакона Стефана 2002. године. Живи и ради у Новом Саду служећи као привремени парох друге парохије при храму *Успенија Пресвєїе Боїородице*.

Ожењен и има троје деце и унуку.

Образложење теме

а) Предмет и циљ истраживања

Предмет нашег истраживања биће мисионарско дело и проповед светог апостола и јеванђелиста Јована, забележено у Јеванђељу и другим новозаветним списима које му је Црква, већ у другом веку, једногласно приписала. Покушаћемо да дамо одговоре и на нека од исагошких питања као што су питања аутентичности списа, извора јеванђелске грађе, хронологије настанка, састава адресата, а можда и нека друга питања која се покажу као релевантна за наше истраживање у смислу вернијег и научно заснованијег приказа дела и богословских аспеката – посебно оних делова који представљају окосницу нашега истраживања и непосредно се дотичу тема теолошке гносеологије – каквих у списима светог Јована, свакако, има доста. Та места ћемо покушати да издвојимо и јасније интерпретирамо консултујући, како тумачења древних Отаца и Учитеља Цркве, тако и разматрања савремених библијских истраживача.

О теми богопознања, могућностима, путевима и начинима познања Бога веома је оскудна литература и тек понешто и спорадично може се пронаћи у приручницима догматике, у студијама и трактатима из области увода у философију, посебно оним у којима се опширније разлажу питања из области теорије сазнања, и понешто, такође фрагментарно и успутно, у радовима из области библијске теологије; науке која је и на истоку и на западу прилично нова као засебна научна дисциплина.

Чак и на грчком језикчком подручју ова тема није опширније разрађивана, а првенац је докторска дисертација блаженопочившег јеромонаха преподобног оца Јустина Поповића на тему: Τὸ πρόβλημα τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς γνώσεως κατὰ τὸν Ἅγιο Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον“. (Проблем личности и познања по учењу св. Макарија Египатског) објављена у Атини 1926. године. Први систематични рад из те области је докторска дисертација Епископа јегарског др Порфирија (Перића) Ἡ περὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Учење светог апостола Павла о богопознању) одбрањена на Православном богословском факултету Универзитета у Атини 2007. године и зато та студија представља значајан допринос разradi теме о богопознању. Споменути аутор је, сасвим природно, с обзиром на наслов дела, више истраживао шта Свети апостол Павле у својим посланицама и проповеди засведоченој у Делима апостолским говори о теми богопознања, посебно истражујући како Corpus Paulinum тумачи и интерпретира Свети Јован Златоусти. Дело Епископа Порфирија биће нам свакако драгоцено и смеродавно будући да истражује учење и веру ране Цркве о тајни богопознања која је, на неки начин, тема и нашег истраживања. Наша жеља је управо да наставимо разматрање вере и искуства апостолске Цркве о једном веома важном, суштинском и егзистенцијалном питању какво је Тајна богопознања. Тежиште истраживања биће последња деценија првога века хришћанске ере када, по општем консензусу библијских истраживача, настаје Corpus Johaneum.

Настојаћемо да дамо јасан и прегледан историјски приказ списа светог јеванђелиста Јована Богослова у којима он верно и аутентично, страдално и прогнанички, пред Јудејима и незнабошцима, сведочи веру Цркве на крају првога века записујући, како сам каже, сажето и фрагментарно њено искуство и доживљај Самога Сина Божјег као Логоса Божјег - Месију, Христа (Јн. 20, 31).

Зато ће у овом раду бити примаран јеванђелски извештај у његовој црквеној интерпретацији, а спољашње околности, односно културно-историјска позадина и

струјања у јудејском, јелинском и римском свету тога времена - која нису утицала на формирање богословских, христолошких, еклисиолошких и гносеолошких ставова првога теолога Цркве, али су итекако опредељивала начин његовог сведочења и форме изражавања - биће третирана као секундарна, али, свакако, драгоцен грађа.

Свети апостол и Јеванђелист Јован записује богонадахнуто, верно и аутентично, као очевидац, непосредни сарадник и апостол = посланик, веру апостолске Цркве о потреби, путевима и могућностима богопознања и посебно указује и наглашава да је богопознање, односно христопознање категорички императив који се поставља пред сваког следбеника Христовог и пред сваког човека као боголико биће да би се остварио као човек. Он поставља критеријум да су богопознање и Живот вечни истоветна стварност: „Ово је вечни живот да познају тебе јединога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа” (Јн. 17, 3). Сву своју проповед и своје списе свети Богослов посвећује теми богопознања и директно каже да је то циљ његове проповеди, усмене и записане јер „и многа друга знамења учини Исус пред ученицима својим која нису записана у књизи овој. А ова су записана да верујете да Исус јесте Христос, Син Божји, и да верујући имате живот у име његово“ (Јн. 20, 30 - 31). Да се богопознање остварује и дарује кроз христопознање још директније сведочи свети Апостол у Првој саборној посланици: „Знамо да је Син Божји дошао и дао нам разум да познајемо Истинитога; и јесмо у Истинитоме, и у Сину његовом Исусу Христу. Он је истинити Бог и живот вечни“ (5, 20).

У тајни теолошке гносеологије учествује цео човек. Богопознање не представља само рационално сазнање нечега и зато овде није важна само лична проницљивост и коефицијент интелигенције већ много више од тога; цео човек, па и не сам човек него управо сусрет човека са Богом у заједници узајамног поверења и љубави. „Хвалим те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разумних, а открио си безазленима. Да, Оче, јер је тако била блага воља твоја“ (Мт. 11, 25-26; Лк. 10, 21). Најученији међу Јудејима; фарисеји, садукееји и књижници који су били овлашћени тумачи Закона, у највећем броју нису препознали Бога Који је дошао у телу док су Га препознали и исповедили као Бога прости галилејски рибари. Један од ученика фарисеја Савле препознао Га је по васкрсењу и вазнесењу у чудесном сусрету пред капијом Дамаска па, просветљен и облагодатаћен силом Божјом, каже да он проповеда *ἡρεμудросί Βοϋϋ* у *ταῖς* *сакривену* (1. Кор. 2, 7).

б) Методе које ће се користити у истраживању

Рад ће као темељну подлогу имати факта теолошке гносеологије засведочене на крају првога века руком светог апостола и јеванђелиста Јована. Питања веродостојности и аутентичности Дела првога теолога хришћанске васељене у њиховом интегритету неће у овом раду бити детаљније разматрана пошто су она у библијској исагогици већ довољно сагледана и, осим појединих фрагмената, готово консензусом истраживача афирмативно решена. Пошто се рад темељи на веродостојним исказима очевица и слуге Логоса (Јн. 21, 24; 1. Јн. 1, 1-4; 5, 11-13; Откр. 1, 1; 1, 9; 22, 20) остаје нам да те исказе из прве руке, та аутентична документа, верно интерпретирамо, анализирамо, протумачимо – служећи се релевантним секундарним изворима и помагалима (литературом) те уобичајеним ерминевтичким методама и обрасцима: литерарним, историјским, компаративним, и, понајвише, аутентичним (светоотачким, црквеним) методом тумачења свештених библијских списа.

в) Основне хипотезе које се у истраживању научно бране или обарају

- Човек, од Бога саздано словесно, самосвесно и боголико биће облагодатено је и способно да узраста и да се усавршава како би остварио задато подобје. Свака озбиљнија антропологија мање-више говори о том човековом потенцијалу, само се различито тумачи порекло тих датости или могућности.

- Овај циљ човек остварује кроз заједничарење са Богом у оваплоћеном Сину Божјем „Који нам је дао разум да познајемо Истинитога” (1. Јн. 5, 20).

- Црква је место и амбијент откривења Божјег; место сусретања Бога и човека, њиховог заједничарења, сједињења и упознавања, дакле, место и окружење у коме се Бог и човек љубављу сусрећу и упознају

- Љубав као метод богопознања: „Љубљени, љубимо једни друге; јер је љубав од Бога, и сваки који љуби од Бога је рођен, и познаје Бога” (1. Јн. 4, 7). Велика тема веома присутна и наглашена у списима Теолога љубави.

- Поистовећење Живота вечног и богопознања; „Ово је вечни живот да познају тебе јединога истинитога Бога и кога си послао Исуса Христа” (Јн. 17, 3). Опет велика сотириолошко-гносеолошка тема која се у овако израженом облику у библијском откривењу јавља само код св. апостола Јована.

г) Опис садржаја (структура докторске дисертације, по поглављима)

Поглавље 1

Могућност богопознања (антрополошка датост или дар Божји)

- Познање Бога у религијама древних цивилизација и њиховој литератури
- Могућности и путеви богопознања у древном Јудаизму
- Могућности и путеви богопознања у древној јелинској философији
- Могућности и путеви богопознања у делима челника философске мисли савременика апостолског нараштаја (Imperium Romanum)

- Познање Бога у свештеним списима Старога Завета

У овом поглављу као уводном тежиште истраживања била би човекова исконска жеђ за Богом, сусретом и упознавањем са Њим, што је, на више или мање артикулисан начин, присутно у свим древним цивилизацијама и њиховим записаним и усмено пренесеним сведочанствима, а посебно исповеднички и вапајно израженим кроз уста старозаветног пророка: „Као што кошута тражи потоке, тако душа моја тражи тебе, Боже! Жедна је душа моја Бога, Бога живог, кад ћу доћи и показати се лицу Божијему” (Псал. 42, 1 – 2).

Поглавље 2

Откривењски темељи богопознања

- Прародитељски грех и његове последице
- Самојављање Божје кроз старозаветни закон и пророке као позив и путоказ богопознања
- Старозаветна богослужбена пракса као метод богопознања

Поглавље 3

Христолошки темељи богопознања

- Откривење у Христу као залог и темељ богопознања
- „И Логос постаде тело и настани се међу нама, и видесмо славу његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине” (Јн. 1, 14). „Велика је тајна побожности: Бог се јави у телу” (1.Тим. 3, 16)
- Логос Божји као Бог, Живот и Светлост истинита која обасјава свакога човека који долази у свет (Јн. 1, 1 – 9)
- Закон и благодат; „Закон се даде преко Мојсеја, а благодат и истина постаде кроз Исуса Христа” (Јн. 1, 17)
- Познање Бога Оца кроз Сина Божјег; Оваплоћени Логос Божји као Јединородни Син (долазећи) из наручја Бога Оца објављује Га (Јн. 1, 18)
- Јединство Оца и Сина као гарант веродостојности сведочења Сина Божјег о Оцу и о Себи

Поглавље 4

Пневматолошке основе богопознања

- Од Оца, кроз Сина, у Духу Светоме
- „Примите, Дух Свети!” (Јн. 20, 22)
- „Он ће вас научити свему” (Јн. 14, 26)

Поглавље 5

Еклисиолошке основе богопознања

- Црква као место благодатног сусретања Бога и човека
- Човеков делатни живот у Цркви и оздрављење његовог теолошко-гносеолошког апарата као претпоставке богопознања
- „Дух и невеста сведоче“ (Откр. 22, 17)

Поглавље 6

Љубав као основа богопознања

- Љубав према Богу као метод богопознања и човекопознања
- Љубав према човеку као метод богопознања и човекопознања

Поглавље 7

Небоземна вредност богопознања

- Поистовећење богопознања и живота вечног
- Богопознање и христопознање као повод и циљ укупне апостолске и јеванђелске делатности и сведочења светог апостола Јована Богослова

д) Очекивани резултати

Надамо се да ћемо у раду дати научно утемељене јасне, прегледне, теолошки и историјски засноване одговоре на питање како је Црква доживљавала и тумачила тајну богопознања, на крају првога века хришћанске ере, и како је то објавила и забележила у списима свог првог теолога.

Очекујемо да ће постављене хипотезе у раду бити одбрањене кроз детаљну анализу теолошких гносеолошких тврдњи непосредног, љубљеног ученика Христовог, очевица и слуге Логоса (Јн. 21, 24; 1Јн. 1, 1 - 4; 5, 11 - 13; Откр. 1, 1; 1, 9; 22, 20) „који сведочи о овоме, и написа ово” (Јн. 21, 24) „што беше од почетка, што смо чули, што смо видели очима својима, што сагледасмо и руке наше опипаше, о Логосу живота” (1.Јн. 1, 1) дакле, верно и истинито па „знамо да је истинито сведочанство његово” (Јн. 21, 24) записано са циљем „да верујете да Исус јесте Христос, Син Божији, и да верујући имате живот у име његово“ (Јн. 20, 21).

Анализа и тумачење списка светог апостола Јована Богослова „који посведочи реч Божју и сведочанство Исуса Христа, све што виде” (Откр. 1, 2) засновани на аутентичним тумачењима древних Отаца Цркве и на радовима новијих библијских истраживача, покушаће да укаже на то да се у тим свештеним списима богопознање и обожење посматрају као истоветна стварност, као пут и призивање за Живот вечни који се постиже и остварује кроз човеков сусрет са Богом у оваплоћеном Сину Божјем „Који нам је дао разум да познајемо Истинитога” (1.Јн. 5, 20). Тај сусрет догађа се и остварује у Цркви нашим заједничарењем у љубави са Богом у Христу Исусу Духом Светим.

ђ) Прелиминарни списак литературе

а) Извори:

Светѡ Писмо Сѡарѡа и Новоѡа Завѡта

- Septuaginta, Stuttgart 1935.
- 'Η Παλαιὰ Διαθήκη I - V, 'Αθήναι 1982.
- 'Η Καινή Διαθήκη, 'Αθήναι 1974.
- Novum Testamentum Graece et Latine (Nestle-Aland), Stuttgart 1984.
- Библија или Свето писмо Старога и Новог завјета (Стари Завјет превео Ђура Даничић, а Нови Вук Караџић), Београд 1975.
- Нови Завјет Господа нашега Исуса Христа (превод Комисије Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве), Сарајево 1990.
- Die Bibel oder die ganze heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments nach Übersetzung Martin Luters, Stuttgart 1972.
- Biblija, Stari i Novi zavjet, Zagreb 1983.
- The New English Bible, Oxford 1972.

Осѡали извори (дела црквених Отаца и писаца, као и јудејских и римских философа и историчара новозавѡтне епохе)

- Свети Атанасије Велики, дела PG 25 - 26
- Свети Григорије Богослов, дела PG 35 - 37
- Свети Григорје Палама, дела PG 150 - 151
- Свети Дионисије Ареопагит, дела PG 3
- Свети Епифаније Кипарски, дела PG 41 – 43
- Свети Игнатије Антиохијеки, дела 5
- Свети Иринеј Лионски, дела PG 7
- Свети Исидор Пилусиот, дела PG 78
- Јевсевије Кесаријски, дела PG 20 - 22
- Свети Јован Дамаскин, дела PG 94 - 96
- Свети Јован Златоусти, дела PG 47 - 62
- Свети Јустин Мученик и Философ, Прва и Друга апологија, PG 6

- Климент Александријски, дела PG 8 – 9;
- Свети Кирило Александријски, дела PG 62 - 63
- Свети Кирило Јерусалимски, дела PG 33
- Свети Никола Кавасила, дела PG 150
- Свети Макарије Египатски, дела PG 4
- Светиу Максим Исповедник, дела PG 34
- Ориген, дела PG 11 – 17;
- Свети Папија Јерапољски, дела PG 5;
- Flavius J. Jüdische Altertümer I – II, Berlin - Wien 1923.
- Флавије Ј. Јудејски рат, Београд 1967.
- Geschichte des Jüdischen Krieges, Berlin – Wien 1923.
- Корнелије Тацит, Анали, Београд 1970.
- Гај Плиније Млађи, Писма, Београд 1982.

б) Енциклопедије, речници, зборници:

- Ἀτλας τῆς Βίβλου, Θεσσαλονίκη 1998.
- Biblijski atlas, Ljubljana 1990.
- Biblisches Wörterbuch, Herbert Haag, Freiburg – Basel – Wien 2003
- Gnostički tekstovi: zbornik radova, Gradac, Чачак 1992.
- Einsichten über die Heilige Schrift, Brooklin, New York 1990.
- Enciklopedijski leksikon – Mozaik znanja, књ. 5. Istorija, Beograd 1970.
- Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαίδεια (ΘΗΕ), Ἀθήναι 1962-1968.
- Кумрански рукописи, Зборник радова, Часопис за књижевност, уметност и културу
ГРАДАЦ, Бр. 139 – 140, Чачак 2001.
- Λεξικό βιβλικῆς θεολογίας, Ἀθήνα 1980.
- Rječnik biblijske teologije, Zagreb 1988.
- Lexikon für Theologie und Kirche, (LTK), Innsbruck 1960.
- Mysterium Christi (Christologische Studien britischer und deutscher Theologen), Berlin 1931.
- New Catholic Encyclopedia, Washington 1967.
- Povijest svijeta, Zagreb 1976.
- Ракић Р., Библијска енциклопедија I – II, Србиње – Београд 2004.
- Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (TWNT), I - X, Stuttgart 1928–1973.
- Wörterbuch zur biblischen Botschaft, Freiburg 1964.
- Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft (ZFNW)

в) Литература:

- ΑΓΟΥΡΙΔΟΥ, Σ. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, Ἀθήναι 1984.
- „ Τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, Θεσσαλονίκη 2005.
- „ Σύγχρονες συζητήσεις στὴν ἐρευνα τῆς Ἰωαννείου
γραμματείας, Δελτίον βιβλικῶν μελετῶν 4,
Ἀθήναι 1976.
- BEUTLER J. Studien zu den johanneischen Schriften, Stuttgart 1998.
- BITTNER W. J. Jesu Zeichen im Johannesevangelium, Tübingen 1987.
- БОГДАНОВИЋ Д. Свети оци и учитељи Цркве, Београд 1989.
- BROWN R. E. The Gospel according to John, New York 1966-1970.
- БУЛОВИЋ И. Философски и хришћански појам о Богу, у зборнику радова, *Појам
Боја у филозофији*, Нови Сад 1996.

- „ Кратко тумачење Новог Завета, Свето Јеванђеље по Матеју,
Православни мисионар 161- 166, Београд 1985.
- BULTMANN R. Neues Testament und Mythologie, Marburg 1941.
- „ Glauben und Verstehen I и II, Tübingen 1954.
- „ Das Evangelium des Johannes, Göttingen 1957.
- „ Theologie des Neuen Testaments I – II (о св. Јовану и његовим списима:
II, стр. 349–439), Tübingen 1954.
- ΒΟΥΛΓΑΡΗ Χ. Τὸ ἱστορικὸν καὶ θεολογικὸν ὑπόβαθρον τοῦ κατὰ
Ἰωάννην Εὐαγγελίου, Δελτίον Βιβλικῶν μελετῶν 4,
Ἀθῆναι 1976.
- „ Ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν,
Θεολογία, Ἀθῆναι 1992.
- ΓΑΛΑΝΗ Ι. Τὸ ἱστορικὸ πλαίσιο τῆς Καινῆς Διαθήκης, Θεσσαλονίκη 1994.
- ΓΑΛΙΤΗ Γ. Ἱστορία ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης,
Θεσσαλονίκη 2004.
- GRIMAL P. Rimska civilizacija, Beograd 1968.
- ДЈУРАНТ В. Цезар и Христ, Београд 1996.
- ДРЕЈН Ц. Увођење у Нови Завет, Београд 2004.
- DUBNOV S. Kratka istorija jevrejskog naroda, Beograd 1986.
- ETINGER Š. Istorija jevrejskog naroda, Beograd 1996.
- FREY J. Die paulinische Antithese von „Fleisch“ und „Geist“ und die palastinisch-judische Weisheitstradition, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 1999.
- HARRINGTON W. Uvod u Novi Zavjet, Zagreb 1983.
- HENGEL M. Judentum und Hellenismus, Tübingen 1973.
- HOLZHAUSEN J. Gnosis und Martyrium, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft 1994.
- HOLTZMAN H. J. Lehrbuch der neutestamentlichen Theologie I и II, 1896.
- ЈАНИЋ В. Увод у Нови Завет, Београд 1924.
- JEDIN H. Velika povijest crkve I, Zagreb 1972.
- ЈЕВТИЋ А. Загрљај светова, Србиње 1996.
- „ Дела Апостолских Ученика, Врњачка Бања – Требиње 1999.
- JEREMIAS J. Zum Logos-Problem, Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft, B. 59, Berlin 1968, (стр. 82-85).
- ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ Β. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Ἀθῆναι 1960.
- „ Ἡ χριστολογία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, Ἀθῆναι, 1958.
- ΚΑΡΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΥ Ι. Εἰσαγωγή στὴν Καινὴ Διαθήκη,
Θεσσαλονίκη 1983.
- KOPLSTON F. Istorija filozofije I (Grčka i Rim), Beograd 1988.
- KOSIDOVSKI Z. Priče evanđelista, Sarajevo 1990.
- KRAUS H. J. Die biblische Theologie, Neukirchen-Vluyn 1970.
- KÜMMEL W. G. Einleitung in das Neue Testament, Heidelberg 1965.
- LIETZMANN H. Geschichte der Alten Kirche I, Berlin 1953.
- LEVINE L. Archeology and Post-Biblical Jewish History, Jerusalem 1978.
- ЛЮЗЕ Е. Свет Новог Завета, Београд 1986.
- „ Ἐπίτομη θεολογία τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ἀθήνα 1990.
- MARSH J. Saint John, Baltimore (Maryland) 1968.
- ΜΑΤΣΟΥΚΑ Ν. Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, Θεσσαλονίκη 1981.
- MEIER J. P. Povijesni Isus, Zbornik, Komentar Evanđelja i Djela apostolskih, Sarajevo 1997.
- MORRIS L. Ivan, едиција Novozavjetni komentari, Novi Sad 1988.
- MOUNCE R. H. Ivanovo Otkrivenje, Novozavjetni komentari, Novi Sad 1991.

- ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ Π. Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου,
Ἀθῆναι 1950.
- OSTER R. Djela apostolska, edicija Novozavjetni komentari, Novi Sad 1986.
- PAJGELS Elejn, Gnostička jevanđelja, Beograd 1981.
- ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ Ι. Ἡ ἐρμηνεία τῆς Ἀγίας Γραφῆς στὴν Ἐκκλησία
τῶν Πατέρων, Ἀθήνα 1991.
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΥ Α. Θεολογικὴ γνωσιολογία κατὰ τοὺς νηπτικούς Πατέρας,
Θεσσαλονίκη 1977.
- PARETI L. Historija čovječanstva, kulturni i naučni razvoj I – V, Zagreb 1967.
- ПОПОВИЋ Ј. Тумачење светог Јеванђеља по Јовану, Београд 1989.
- „ Тумачење Посланица Св. Јована Богослова, Београд 1982.
- „ Пут Богопознања, Београд 1987.
- ΠΕΡΙΤΣ Π. Ἡ περὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ διδασκαλία τοῦ Ἀποστόλου
Παύλου, Ἀθῆναι 2007.
- PORSCH F. Johannes – Evangelium, Stuttgart 2001.
- ПОСНОВ М.Е. История Христианской Церкви (до разделения Церквей – 1054. г.),
Брюссел 1964.
- ΣΑΚΚΟΥ Σ. Ὁ κατάλογος τοῦ Muratori, Θεσσαλονίκη 1970.
- „ Οἱ Τελῶναι, Θεσσαλονίκη 1968.
- САМАРЦИЋ П. Исус Христос у мраку историјске критике, Требиње 2004.
- SCHNACKENBURG R. Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments, München 1962.
- ΣΚΟΥΤΕΡΗ Κ. Ἱστορία δογμάτων, Ἀθῆναι 1998.
- STEIGERMANN H. Die Essener, Qumran, Johannes der Täufer und Jesus, Freiburg -
Basel – Wien 1993.
- ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ Β. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Ἀθῆναι 1978.
- СТЕФАНОВИЋ Д. Четири канонска Јеванђелија, Сремски Карловци 1910.
- TEMPLE W. Readings in St. John's Gospel, New York 1968.
- ТОМАСОВИЋ М. Бог Логос, Београд – Атина 2000.
- TOMIC S. Isus iz Nazareta – Bog s nama, Zagreb 1990.
- „ Роџеци Цркве: Иван – Еванђелист љубави, Zagreb 1995.
- ΤΡΕΜΠΕΛΑ Π. Ν. Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον,
Ἀθῆναι 1954.
- ТРОФИМОВА М. К. Историко-философские вопросы гностицизма, Москва 1979.
- ΤΣΑΚΟΝΑ Β. Ἡ χριστολογία τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου,
Ἀθῆναι 1993.
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ Α. Ἱστορία τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ἀθῆναι 1958.
- ΧΡΗΣΤΟΥ Π. Ἑλληνικὴ Πατρολογία, Θεσσαλονίκη 1978.
- WEISS J. Ὁ ἀρχέγονος χριστιανισμός, Ἀθήνα 2001.
- ŠAGI-BUNIĆ T. Povijest kršćanske literature I, Zagreb 1998.

Закључак

На основу молбе кандидата **мр Милована Миодраговића** да му се одобри израда докторске дисертације на тему „Тајна богопознања у списима Светог Апостола и Еванђелисте Јована Богослова“ и после увида у достављену документацију, нарочито дела који се тиче образложења теме, комисија констатује да је предложена тема дисертабилна и да се кандидату одобри израда докторског рада.

Чланови комисије:

Проф. Др Иринеј Буловић

Др Порфирије Перић

Др Предраг Драгутиновић

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ
за кандидата

мр Милована Миодраговића

Име и презиме ментора:

Др Иринеј Буловић

Звање:

Редовни професор

Списак радова који квалификују ментора за вођење докторске дисертације:

#	Назив рада
1.	„Смисао Светосавља“, Богословље 1 (2006), 268-273.
2.	„Откривење Јованово – књига за нас, данас“, Богословље 1-2 (1996), 3-9
3.	„Философски и хришћански појам о Богу“, у: М. А. Перовић (прир.), Појам Бога у филозофији, Културни центар Новог Сада: Катедра за филозофију Филозофског факултета 1996, 125-131.
4.	„Душевне болести, страсти и врлине“, у: Ј. Милашиновић (прир.), Религија и душевни живот човека, Београд 1994, 33-46.
5.	Τὸ Μυστήριον τῆς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Τριάδι Διακρίσεως τῆς Θείας καὶ Ἑνεργείας κατὰ τὸν Ἅγιον Μάρκον Ἐφέσου τὸν Εὐγενικόν, ἐκδόσεις Π.Ι.Μ.Π., Ανάλεκτα Βλατάδων 39, Θεσσαλονίκη 1983.

Заокружити одговарајућу опцију (А, Б, В или Г):

А) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији техничко-технолошких, природно-математичких и медицинских наука ментор треба да има најмање три рада са SCI, SSCI, AHCI или SCIE листе, као и Math-Net.Ru листе.

Б) У случају менторства дисертације на докторским студијама у групацији друштвено-хуманистичких наука ментор треба да има најмање три рада са релевантне листе научних часописа (Релевантна листа научних часописа обухвата SCI, SSCI, AHCI и SCIE листе, као и ERIH листу, листу часописа које је Министарство за науку класификовало као M24 и додатну листу часописа коју ће, на предлог универзитета, донети Национални савет за високо образовање. Посебно се вреднују и монографије које Министарство науке класификује као M11, M12, M13, M14, M41 и M51.)

В) У случају израде докторске дисертације према ранијим прописима за кандидате који су стекли академски назив магистра наук ментор треба да има пет радова (референци) које га, по оцени већа научних области, квалификују за ментора односне дисертације.

Г) У случају да у ужој научној области нема квалификованих наставника, приложити одлуку Већа докторских студија о именовању редовног професора за ментора.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Датум

М.П.
